

Напори Израела да утиче на гласање на Евровизији били су шири и почели су годинама раније него што је претходно било познато.

Прошле јесени и зиме, високе израелске дипломате хитно су контактирали званичнике и телевизијске емитере широм Европе како би разговарали о деликатној, ако не и неочекиваној теми: кичастом такмичењу за Песму Евровизије.

Емитерске куће желеле су да забране Израелу учешће на Евровизији и претиле су бојкотом такмичења због рата у Гази. Неке су чак оптужиле израелску владу да непоштено утиче на резултате кроз кампању масовног гласања, пише Њујорк тајмс.

Израел је вероватно имао веће дипломатске бриге од поп музичког такмичења, чак и оног које прати 166 милиона гледалаца широм света. Комисија Уједињених нација недавно је оптужила Израел за геноцид, што је он одлучно негирао. А светски лидери признавали су палестинску државност, чему се Израел дуго противио.

„Помало сам изненађен зашто је ово питање којим се амбасада бави“, написао је Стефан Еириксон, директор исландске националне телевизије, израелском дипломати који је желео да разговара о Евровизији прошлог децембра.

Раније необјављени дипломатски притисак да Израел остане на Евровизији био је само један аспект драме која се током протекле године одвијала око најгледанијег културног догађаја на свету. За израелску владу, Евровизија је постала више од прославе светлуцавих костима, геј поноса и сценских пиротехничких ефеката. Постала је прилика да се, кроз снажне наступе својих певача, поправи пољуљана репутација земље и мобилише међународна подршка.

Овогодишње такмичење почиње у уторак, након највеће кризе у 70-годишњој историји Евровизије. Исланд и још четири земље бојкотују такмичење у знак протеста због учешћа Израела. Непрофитна Европска радиодифузна унија, која организује догађај, суочава се са финансијским изазовима.

Истрага Њујорк тајмса открила је добро организовану кампању владе премијера Бењамина Нетанјахуа, која је прихватила Евровизију као алат меке моћи, као и тајновитог организатора такмичења који није био спреман да одговори на такву ситуацију.

Како је иначе безбрижно такмичење постало посредничка борба око питања Блиског истока и људских права, Евровизија се мучила да одбрани једно од својих основних начела: политика нема никакву улогу у догађају.

Напори Израела да утиче на гласање на Евровизији били су шири и почели су годинама раније него што је било познато. Чак и пре него што је контроверза око гласања избила у јавност, финансијски подаци показују да је Израел потрошио најмање милион долара на маркетинг повезан са Евровизијом. Део тог новца потицао је из Нетанјахуовог "хасбара" кабинета, еуфемизма за инострану пропаганду, како би се промовисала израелска представница.

Њујорк тајмс подсећа да владама није дозвољено да интервенишу у гласању, те да је Евровизија такмичење јавних емитера и певача, а не влада.

Како кажу, израелско министарство спољних послованије није им одговорило на детаљне захтеве за коментар, а портпарол Нетањахуовог кабинета рекао је да ће размотрити питања и евентуално одговорити и није одговорио.

Директор Евровизије Мартин Грин рекао је у интервјуу да су израелске активности прошле године биле претеране, али да нису допринеле неочекиваном другом месту Израела.

Међутим, истрага Тајмса, заснована на раније необјављеним подацима о гласању, документима Евровизије и интервјуима са више од 50 људи, показала је да је кампања лако могла да промени исход такмичења.

Израелска певачица освојила је највише гласова публике у земљама у којима анкете показују да је Израел веома непопуларан. Анализа гласања показује да би у неким државама било довољно свега неколико стотина људи који би гласали више пута да преокрену резултат публике, што затим може обликовати коначан исход због система гласања на такмичењу.

Нема доказа да је Израел, како су неки фанови Евровизије спекулисали, користио ботове или друге прикривене тактике за манипулисање гласањем.

Организатори су пуне податке о гласању држали као строго чувану тајну, чак и од сопствених емитера. Суочени са унутрашњом побуном и претњама израелских савезника да ће напустити такмичење, јавно су умањивали значај израелске кампање гласања и никада је нису темељно истражили.

Организатори такмичења наручили су преглед ставова емитера о Израелу, али су цео извештај задржали у тајности. Организовали су гласање о томе да ли Израел треба да остане на такмичењу, а затим га изненада отказали. Обесхрабривали су емитере да разговарају са новинарима.

"Израелска влада је присвојила Евровизију," рекао је Стефан Јон Хафстеин, председник управног одбора исландске јавне телевизије.

Куповина реклама и координација порука на друштвеним мрежама нису незаконити. Евровизија је, на крају крајева, само певачко такмичење - додуше највеће на свету. Али док владе често покушавају да искористе публицитет који њихови извођачи доносе, ниједан промотивни напор који је предводила нека влада није био толико обиман и контроверзан као израелски.

"Глас Израела треба да се чује свуда," рекао је углавном церемонијални председник Израела Исак Херцог, који је прошле године питање бојкота покретао на састанцима са светским лидерима. "Треба да учествујемо, да високо подигнемо нашу заставу и да на Евровизију пошаљемо најбоље извођаче."

Евровизија, која је некада лансирала међународне каријере групе АББА и Селин Дион, суочава се са неизвесном будућношћу. Финансијске пројекције које је прегледао Тајмс процењивале су прошле године да ће непрофитну радиодифузну групу бојкот коштати стотине хиљада долара кроз котизације за учешће. Грин је рекао да су финансије Евровизије стабилне, али је признао да имају проблема са проналажењем спонзора.

"То је свакако један од највећих изазова са којима смо се суочили", рекао је Грин о контроверзи око Израела. Али, додао је, Евровизија постоји да покаже глобалну хармонију - "да свету покаже како би могао да изгледа."

Ово је прича изнутра о контроверзи која је умало сломила Евровизију.

Евровизија као алат меке моћи

У мају 2024. године, фанови су се окупили у шведском приморском граду Малмеу на првом такмичењу за Песму Евровизије током рата у Гази.

Упркос називу, Евровизија окупља певаче и емитере из целог света. Израел је дебитовао 1973. године. Музичари се такмиче под националним заставама, али наступе финансирају емитери.

У то време није постојало јасно правило које би забрањивало промоцију од стране владе, али независност је једно од основних начела Евровизије.

Ипак, израелска влада је тихо промовисала наступе свог емитера још најмање од 2018. године, према речима Дорона Медалиа, бившег израелског аутора песама за Евровизију. Влада је те године потрошила више од 100.000 долара на промоцију на друштвеним мрежама, рекао је он. Израел је победио.

Медали је рекао да је та победа убедила израелске лидере да је Евровизија, која је

веома популарна у Израелу, добра инвестиција.

Нетањахуова влада повећала је потрошњу уочи такмичења у Малмеу, показују документа.

Европско јавно мњење било је против рата, а неке музичке индустријске групе већ су позивале да Израел буде избачен са Евровизије. Снажан резултат Израела показао би да европска јавност воли Израел, према речима израелских званичника. Они су, заједно са неким људима блиским Евровизији, говорили под условом анонимности, било зато што нису били овлашћени да јавно говоре или зато што су се плашили одмазде организатора такмичења.

У Малмеу је израелска влада потрошила више од 800.000 долара на оглашавање повезано са Евровизијом, према подацима Израелске владине агенције за оглашавање. Подаци, до којих је дошао израелски медијски надзорник Тхе Севентх Еуе и које је доставио Тајмсу, откривају да је највећи део новца дошао из министарства спољних послова. Ставка из премијеровог "хасбара" кабинета показује да је и он издвојио новац за "промоцију гласања".

Израелски јавни емитер Кан рекао је за Тајмс да није унапред знао за владине рекламне кампање и да, колико је њима познато, "правила такмичења нису прекршена".

Године 2024, израелска представница Еден Голан била је друга по гласовима публике и освојила прво место у гласању у многим државама у којима је пропалестинско расположење снажно. "Свет, изгледа, није против нас", написао је израелски портал Унет.

Унет је приметио да је министарство спољних послова током Евровизије рекламирало садржај на ЈоуТубеу. Али та прича, као и неуобичајени обрасци гласања, иначе су добили мало пажње.

Емитерске куће Евровизије биле су закупљене другим стварима. Активисткиња Грета

Тунберг и хиљаде других људи окупили су се у Малмеу протестујући против учешћа Израела. На сцени су поједини певачи носили палестинске симболе. Холандски репер Јост Клајн избачен је због неповезаног инцидента са сниматељком.

Али један емитер из Словеније приметио је необичан резултат гласања и затражио од Евровизије да објави више података. Организатори никада нису одговорили, рекао је емитер.

Евровизија је прошле недеље саопштила да ниједну израелску промоцију из 2024. није сматрала претераном.

Евровизија је оставила Малме иза себе, али њени проблеми тек су почињали, пише Њујорк тајмс.

"Гласајте 20 пута!"

На Евровизији 2025. године, у Базелу у Швајцарској, Израел је завршио на другом месту укупно и победио у гласању публике - поново освојивши земље у којима су људи отворено критиковали израелску политику.

Овог пута, неочекивани резултати били су примећени.

Користећи Гооглеову библиотеку огласа, новинари финског емитера Уле открили су да је израелска влада куповала интернет рекламе на више језика, позивајући људе да гласају за израелску представницу Јувал Рафаел максималних 20 пута.

Подаци о потрошњи за то такмичење нису доступни, али израелска кампања била је шира и координисанија него у Малмеу.

Сам Нетанјаху објавио је графику на друштвеним мрежама позивајући људе да 20 пута гласају за Рафаелову. Израелске групе широм Европе делиле су исте и сличне графике. Заменик израелског амбасадора у Аустрији Илај Леви Јудковски рекао је за Тимес да је контактирао једну дијаспорску групу како би мобилисао подршку за Рафаелову.

Медали, израелски аутор песама, бранио је ту стратегију. Израел толико троши на безбедност, рекао је, да је сасвим поштено да влада финансира промоцију.

"Сви су љубоморни и испровоцирани јер Израел постиже сјајне резултате," рекао је.

Анализа података о гласању показала је да су израелски промотивни напори лако могли да утичу на гласање публике. То је зато што, према подацима, у неким државама гласа толико мало људи да би свега неколико стотина људи који гласају више пута могло да промени резултат.

Након такмичења, словеначки емитер поново је затражио податке о гласању и запретио повлачењем. Други су приватно позивали на спољашњу истрагу.

Директор Грин обећао је да ће управљачко тело Евровизије размотрити гласање. Али та група никада није добила комплетну анализу гласања, већ само "основне податке", признао је Грин.

Ни он ни радиодифузна унија нису наручили спољашњу истрагу.

"Веома, веома смо задовољни што је резултат истинит, поштен и анализиран," рекао је Грин.

У јулу, на састанку емитера у Лондону, незадовољство је расло. Шпанија је позвала на дебату о учешћу Израела и на промену система гласања који је сматрала подложним

манипулацији.

Уместо истраге, Евровизија је ангажовала консултанта, чешког радиодифузног ветерана Петра Дворжака, да разговара са члановима о учешћу Израела.

Мишљења су се веома разликовала. "Понекад су једноставно осећали да Израел као држава користи овај догађај као неку врсту промотивног алата," присетио се Дворжак у интервјуу. Други су желели да Евровизија прескочи или одложи такмичење 2026. године. Неки су сматрали да Кан, израелски емитер, не би требало да одговара за поступке своје владе.

Емитери су касније добили само сажетак Дворжакових налаза, а не цео извештај, што је додатно учврстило став неких да је читав процес био губљење времена.

До краја септембра, пет емитера - Исланд, Ирска, Холандија, Шпанија и Словенија - отворено су разговарали о бојкоту.

Контроверза која тина прераста у отворени сукоб

Састанак Евровизије у Хрватској тог месеца није умирио забринутости. Напротив, Гринов тим одржао је две наизглед контрадикторне презентације, према речима двоје присутних.

Прва презентација тврдила је да Израел није утицао на исход из 2025. године. Нису понуђени детаљни подаци. Друга презентација саветовала је емитере како да користе друштвене мреже како би обезбедили више гласова.

Неким у сали организатори су изгледали као да говоре да интернет кампање могу утицати на гласање, али да израелска кампања није.

Организатори су били заглављени између супротстављених страна. Кружиле су гласине да би Норвешка и Португалија могле да се придруже групи од пет земаља које се противе Израелу уколико он остане на сцени. Документа показују да су израелски савезници попут Немачке и Естоније били против забране.

Организатори су рачунали финансијске последице оба сценарија: губитка критичара Израела или губитка Израела и његових савезника. Ниједан исход није био добар, показују документа. Према неким проценама, Евровизија би могла да изгуби више од 600.000 долара кроз котизације.

Ситуација је постала толико лоша да је чак и директор аустријске националне телевизије у једном интерном разговору покренуо могућност да се његова земља повуче у знак подршке Израелу, према речима особе директно упознате са разговором. То би значило да такмичење 2026. године, планирано у Бечу, остане без домаћина.

(Портпарол аустријског емитера рекао је да је "увек било јасно" да ће Беч бити домаћин. Директор емитера је од тада поднео оставку.)

У писму члановима крајем септембра, Евровизија је признала да се "никада раније није суочила са овако подељеном ситуацијом" и најавила хитно гласање о учешћу Израела.

Приватно, правници Евровизије дали су изузетно необичан савет: организатори би правно могли да искључе Израел ако би то желели.

Евровизија, растрзана изнутра

Неколико недеља касније, Евровизија је отказала хитно гласање, наводећи ново примирје у Гази. Питање је одложено за децембар.

Емитери су и даље имали питања о људским правима и израелској маркетиншкој кампањи. Али Евровизија је, чини се, желела да контроверза нестане. Њен комуникациони тим слао је мејлове у којима је емитере обесхрабривао да разговарају са новинарима.

Одлагање је дало времена израелској влади за дипломатску офанзиву.

Израелске амбасаде контактирале су емитере у најмање три земље, према документима и интервјуима са људима који су били укључени. У четвртој земљи израелска влада контактирала је и са министарством спољних послова како би разговарала о Евровизији.

Коначно, у децембру, после месеци расправа и одлагања, емитери су се окупили у Женеви како би разговарали о учешћу Израела.

Још једном, Евровизија је избегла директно питање.

Радиодифузна унија организовала је гласање о томе да ли да ограничи сваког гледаоца на 10 гласова и да "обесхрабри несразмерне промотивне кампање".

Постојао је обрт: ако би чланови усвојили промене, пристали би да Израел остане на Евровизији - а да никада експлицитно не гласају о том питању. (Неки чланови рекли су Дворжаку да не желе да буду сматрани одговорним у својим земљама за такво гласање.)

Председница радиодифузне уније Делфин Ернот Кунси признала је да аранжман "може деловати прилично бизарно". Али, објаснила је, негласање је "најдемократскије могуће решење", према записнику са састанка.

Фредерик Делаплас из белгијског емитера ВРТ није био уверен. Евровизија се, рекао је на састанку, "крије иза смерница" уместо да разговара о људским правима.

Тајним гласањем, емитери су усвојили промене правила. Израел би остао на Евровизији, а да нико не мора директно да гласа о том питању.

Пет емитера који су се противили брзо су бојкотовали догађај.

Грин је рекао да нова правила решавају "проблем перцепције", а не стварне проблеме.

На овогодишњој Евровизији у Бечу, друге земље већ тестирају нова правила, мобилишући своје дијаспоре да гласају.

А једна израелска реклама поново изазива контроверзу. Тим који стоји иза израелског представника Ноама Бетана ширио је промоције на друштвеним мрежама позивајући људе да гласају за њега 10 пута.

Организатори Евровизије, покушавајући да избегну понављање прошлогодишње ситуације, формално су упозорили емитера и затражили уклањање објава. "Коришћење директног позива људима да гласају 10 пута за једног извођача или песму није у складу са нашим правилима, нити са духом такмичења," рекао је Грин.

Он је поново уверавао јавност да такве кампање не могу утицати на исход, закључује се у тексту Њујорк тајмса.

(Н1)